

LEERLIJN

Mondelinge taalvaardigheid

Mondelinge taal, ook wel mondelinge taalvaardigheid, is te verdelen in luisteren, spreken, en gesprekken voeren (Bron: SLO .

Woordenschat is onlosmakelijk verbonden aan elk domein. Hier wordt woordenschatontwikkeling onder mondelinge taal toegelicht. De woordenschat is de voorraad woorden die je kent (de kennis): begrijpt of gebruikt. Deze kennis is opgeslagen in het brein.

Zonder kennis van woorden is het niet mogelijk te luisteren, te spreken of gesprekken te voeren. Echter speelt woordenschat ook een grote rol bij schriftelijke taal (lezen en schrijven). Zonder woordkennis is het bijvoorbeeld onmogelijk om een logisch verhaal te schrijven. Woordenschatontwikkeling is uitbreiding van kennis en is geïntegreerd in alle vakken en alle (speel)leermomenten.

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Is de leerling bekend met luistersituaties in de moedertaal?
- Maakt de leerling verbaal of non-verbaal contact met andere leerlingen?
- Is de leerling gewend om met een leerkracht of volwassene te spreken?

Hoe gebruik ik de leerlijn Mondelinge taalvaardigheid?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus.

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen

- ... kan aandacht richten bij het luisteren naar (visueel ondersteunde) concrete woorden en korte zinnen in het hier en nu
- ... luistert precies met visuele ondersteuning om woorden en korte zinnen te onderscheiden, te begrijpen en te leren
- ... kan de rol van luisteraar communicatief vervullen in situaties waarin hij zich veilig voelt (onder andere door het herkennen van situaties, woorden, in een kleine groep)
- ... kan de rol van spreker communicatief vervullen non-verbaal en/of verbaal in situaties waarin hij zich veilig voelt

Minimum doelen

- ... reageert als luisteraar op gepaste manier (verbaal of non-verbaal) op de inhoud
- ... toont interesse in de ander, gaat interactie aan
- ... valt een ander niet ongepast in de rede (verbaal of non-verbaal) en begrijpt regels van beurt nemen
- ... herkent in verhaal de persoon, gebeurtenis of plaats op een afbeelding en legt een relatie tussen woord en afbeelding binnen een concrete context met aanwijzingen

- ... kan als luisteraar de gesprekslijn vasthouden binnen een concrete context met aanwijzingen
- ... doet verbaal/non-verbaal actief mee aan gesprekken in kleine en of grote groepen (en neemt initiatief in situaties waarin hij zich veilig voelt). Aandachtspunt is eventuele spreekangst
- ... kan een (persoonlijk) verhaal passend bij taalleerleerfase, in kernwoorden en toenemend in complexiteit, navertellen met gebruik van lichaamstaal
- ... kan in kernwoorden communicatief vertellen (dat wil onder andere zeggen: gaat eenvoudige (non-verbale) interactie aan, maakt contact, doet poging tot uitingen) over wat hij gezien of gedaan heeft eventueel met visuele ondersteuning
- ... hanteert een opbouw voor zijn verhaal die door de luisteraar te volgen is

 Streefdoelen
alle leerlingen

- ... luistert naar teksten met begrip waarvan kernwoorden bekend zijn: teksten gaan over alledaagse concrete herkenbare onderwerpen aansluitend bij de belevingswereld (eventueel met visuele ondersteuning)
- ... luistert precies om korte, concrete instructie te begrijpen eventueel met visuele ondersteuning
- ... herkent persoon, plaats of gebeurtenis in een verhaal en legt een relatie met eigen kennis en belevingswereld
- ... kan begrip van teksten kenbaar maken (oplopend in begrip van kernthema, tijdsvolgorde, verwijfs- en oorzaakrelaties) met gebruik van visueel materiaal
- ... doet met ondersteuning een voorspelling op basis van de introductie en stelt deze al luisterend bij
- ... verwoordt zijn eigen gedachten en denkvragen in woorden passend bij de taalleerfase en het taalniveau
- ... houdt rekening met luisteraars door bijvoorbeeld naar luisteraar te kijken om te controleren of boodschap duidelijk is
- ... gaat verbaal en/of non-verbaal in op reacties van luisteraars
- ... kan iemand anders in een gesprek helpen en iets uitleggen (verbaal of non-verbaal)

 Extra
streefdoelen

- ... beheerst bovenstaande vaardigheden, waarbij hogere doelen kunnen worden gesteld zoals bijvoorbeeld langere periode luisteren, spreken over onderwerpen die verder aflaggen van de belevingswereld of interesses van het kind of over gebeurtenissen die niet alleen plaatsvinden in het heden

Voorbeeld inzetten van de thuistaal

Versiedatum: maart 2026